

Adéla Heřmánková
Typ veřejně činné pražské měšťanské rodiny na přelomu 19. a 20. století.
Příklad Jana a Anny Podlipných.
Praha 2011

Posudek na diplomovou práci

Píší-li se biografie, pak většinou samostatně o mužích či ženách, ukázat život a působení obou manželů vyváženě nebývá časté. Diplomantka Adéla Heřmánková prezentuje právě takový typ práce na příkladu Jana Podlipného, významného představitele českého veřejného života na přelomu 19. a 20. století, pražského starosty, a jeho ženy, která zastávala řadu funkcí ve spolcích, jejichž činnost byla charakteristická pro ženy. Napsala svou diplomovou práci na základě důkladného archivního výzkumu i studia literatury. Svůj náročný archivní výzkum uskutečnila v několika pražských archivech a vytěžila dosud nezpracovaný fond v Archivu hl. města Prahy.

Adéla Heřmánková věnovala z počátku své práce pozornost pochopitelně soukromým životním osudům obou manželů, tedy studiím Jana Podlipného a rodinnému zázemí Anny Podlipné, rozené Nebeské. Diplomantka nabízí zejména na základě archivního výzkumu, obraz soukromého života, i způsob trávení volného času v této veřejně mimořádně exponované rodině (zajímavé jsou zejména pasáže o provozování rodinného divadla).

Diplomantka navázala na svůj starší výzkum týkající se činnosti Anny Podlipné ve spolku Domácnost a rozšířila jej o mnohé další aktivity této dcery ze zámožné pražské měšťanské rodiny (První český penzionát, České srdce). Rodinu postihly i veliké rodinné tragédie (úmrtí mladých synů), některé rodinné osudy se kvůli nedostupnosti archivních materiálů zatím nepodařilo rozplést, ale i upozornění na tyto skutečnosti ukazuje, s čím se museli lidé na konci 19. století vyrovnávat.

Autorka popsala i život dětí v rodině a jejich výchovu, v níž, jak svědčí byť řídké doklady, nechyběla povinnost krasopisných gratulací otci, či písemné informace nepřítomnému otci z letního bytu. O vzájemném soukromém vztahu obou manželů nemáme bohužel mnoho dokladů, ale můžeme z archivních materiálů rekonstruovat manželovu podporu veřejným aktivitám jeho ženy. Anna Podlipná zůstala bezmála třicet let vdovou a ani v této době nezůstala pasivní, uzavřená do soukromého světa, pokračovala v podpoře svých aktivit a nově ještě rozvíjela (České srdce za první světové války a po ní).

„...Unesen jsa svou kariérou, stával se marnivým a okázalým. Chtěl své popularity podrobit všechny vrstvy, a proto byl nešťasten, když ještě nalézal odpůrce. Chtěl, aby ho všichni milovali: i staročeši i klerikálové i c. k. úřady. proto dělal ústupky na všechny strany...“ (Čas 20. března 1914, s. 8-9).

„Dnes patří v českém měšťanském táboře k vzácným vysvědčením, může-li se o osobě veřejně činné říci, že odešla s rukama čistýma, neposkvrněnou epidemií korupce. A o Podlipném se to říci může...“ (Večerník Práva lidu 19. 3., s. 1) /Oba citáty převzaty z posuzované diplomové práce/

Tyto charakteristiky Jana Podlipného si sice vysloveně neprotiřečí, ale přesto bezesporu lákají k tomu důkladněji poznat člověka, o němž se tu mluví.

Autorka se soustředila na nejdůležitější pilíře aktivity Jana Podlipného, tedy na jeho působení na pražské radnici a v čele Sokola (je příznačné, že na pamětní desce na domě

v Praze je pořadí obrácené). Zabývala se jeho důležitou rolí při formování a prohlubování česko-francouzských vztahů. Podrobně autorka popsala v rámci pasáže o působení Jana Podlipného na pražské radnici jeho aktivity v samosprávné politice. Byl starostou Prahy v době jejích velkých vnitřních proměn. Pochopitelně, že přibližuje už samotný proces volby Jana Podlipného starostou a otevírá tak průhled do vztahů obou největších politických táborů na radnici – staročeského a mladočeského. Nastiňuje tak i vnitřní napětí v mladočeské straně. Na mnohá úskalí upozorňuje Heřmánková využitím kritických hlasů, které byly Janu Podlipnému adresovány. Heřmánková dokumentuje bohatou spolkovou činnost Jana Podlipného a poukazuje konkrétními kauzami také na to, kdy a proč si mohly tyto sféry působení „překážet“; konkrétně tedy na jeho působení ve funkci starosty Prahy a v čele Sokola, které vyvolalo veřejnou diskusi.

Smrt Jana Podlipného v roce 1914 a veřejné loučení s ním (nekrology, pohřeb, tryzny atd.) s ním, ukazuje záslužně i na tyto podoby veřejného života v Čechách před první světovou válkou.

Autorka nechává přiměřeným způsobem promlouvat i prameny a bohatě excerpovaný dobový tisk, nabízí tak bezprostřední průhled do dobové rétoriky, argumentace i jazyka doby. Heřmánková píše uměřeně, vyrovnaně a tím, že využila širokého názorového spektra tisku, nenapsala práci stavící Jana Podlipného a jeho ženu na piedestal, ale přesto dokázala složit manželům Podlipným hold. (Koneckonců pomník už Podlipný má, a to v Libni, která se právě za jeho starostování stala součástí Prahy...)

Autorka vhodně doplnila svou práci i o obrazovou přílohu, nechybí seznam pramenů a literatury.

Věřím, že se z této diplomové práce podaří publikovat ve specializovaném odborném tisku některé pasáže a celkově jsem přesvědčena, že díky výzkumu Adély Heřmánkové máme před sebou podnětný průhled do osudů dalšího veřejně činného a aktivního manželského páru, a tak tato práce manžele Podlipných přiřazuje k manželům Palackým a Riegrovým, jejichž osudy i činnost z historiografických prací již známe.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze 19. srpna 2011

Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.